

İÇİNDEKİLER

ÖZ. ABSTRACT.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GİRİŞ.....	ix

BÖLÜM I

TURİZM OLAYINA VE KAPASİTE KAVRAMINA GENEL YAKLAŞIM

1.1. TURİZM OLAYI.....	1
1.1.1. Turizmin Tanımı.....	2
1.1.2. Turizmin Özellikleri.....	3
1.1.3. Turizm Arzı ve Özellikleri.....	5
1.2. KAPASİTE KAVRAMINA GENEL YAKLAŞIM.....	8
1.2.1. Kapasite Kavramı.....	9
1.2.2. Kapasite Türleri.....	10
1.2.3. Kapasite Seçimini Etkileyen Faktörler.....	17
1.2.3.1. Ölçek Ekonomileri.....	18
1.2.3.1.1. Pozitif Ölçek Ekonomileri.....	20
1.2.3.1.2. Negatif Ölçek Ekonomileri.....	22
1.2.3.2. Talep Düzeyi.....	24
1.2.3.3. Teknoloji Olanakları.....	25
1.2.3.4. Maliyet Yapısı.....	26
1.2.3.5. Finansal Olanaklar.....	28
1.2.3.6. Kuruluş Yeri.....	28
1.2.3.7. Çalışma Süreleri.....	29
1.2.3.8. Diğer Faktörler.....	30

BÖLÜM II

KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE KAPASİTE VE KAPASİTE KULLANIMI

2.1. KONAKLAMA İŞLETMELERİ	31
2.1.1. Konaklama İşletmelerinin Tanımı ve Özellikleri.....	31
2.1.2. Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması.....	34
2.1.2.1. Hukuki Bakımdan Sınıflandırma.....	35
2.1.2.2. Ölçek Bakımından Sınıflandırma.....	36
2.2. OTEL İŞLETMELERİNDE KAPASİTE	39
2.2.1. Otel İşletmeleri Açısından Kapasite Kavramı.....	39
2.2.2. Otel İşletmelerinde Kapasiteyi Etkileyen Faktörler.....	40
2.2.2.1. Ölçek Ekonomileri.....	40
2.2.2.1.1. Büyük Otel İşletmelerinin Üstünlükleri.....	41
2.2.2.1.2. Büyük Otel İşletmelerinin Sakıncaları.....	43
2.2.2.1.3. Orta ve Küçük Otel İşletmelerinin Üstünlükleri.....	45
2.2.2.1.4. Orta ve Küçük Otel İşletmelerinin Sakıncaları.....	45
2.2.2.2. Talep Düzeyi.....	46
2.2.2.3. Kuruluş Yeri.....	47
2.2.2.4. Maliyet Yapısı.....	47
2.2.2.5. Yüksek Kapasite Artırma Maliyetleri.....	48
2.3. KAPASİTE KULLANIMI	49
2.3.1. Diğer İşletmelerde Kapasite Kullanımı.....	49
2.3.2. Kapasite Kullanım Oranı.....	50
2.3.3. Otel İşletmelerinde Kapasite Kullanımı.....	53
2.3.3.1. Otel İşletmelerinde Kapasite Kullanımı – Sermaye Yapısı İlişkisi.....	53
2.3.3.2. Otel İşletmelerinde Kapasite Kullanımı - Mali Yapı İlişkisi.....	54
2.3.3.3. Otel İşletmelerinde Kapasite Kullanımı – Hizmetler İlişkisi.....	54
2.3.3.4. Otel İşletmelerinde Kapasite Kullanımı – Mevsimsellik İlişkisi.....	57
2.3.4. Otel İşletmelerinde Kapasite Kullanım Oranı.....	58

BÖLÜM III

KUŞADASI VE KEMERDEKİ DÖRT VE BEŞ YILDIZLI KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE KAPASİTE KULLANIMI

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	61
3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	62
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	63
3.4. TÜRKİYE TURİZMİ'NİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ.....	64
3.4.1. Türkiye'ye Gelen Yabancıların Yıllara Göre Dağılımı.....	64
3.4.2. Türkiye'ye Gelen Yabancıların Ülke Gruplarına Göre Dağılımı.....	65
3.4.3. Turizm Gelirleri ve Giderlerinin Yıllara Göre Dağılımı.....	67
3.4.4. Turizmin İhracat ve İthalat İçerisindeki Payı.....	67
3.4.5. Türkiye'deki Konaklama Kapasitesinin Yıllara Göre Dağılımı.....	69
3.4.6. Türkiye'deki Konaklama Kapasitelerinin Tesis Tür ve Sınıflarına Göre Dağılımı.....	70
3.4.7. Türkiye'deki Konaklama İşletmelerinin Kapasite Kullanım (Doluluk) Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı.....	71
3.5. KUŞADASI'NDAKİ KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE KAPASİTE KULLANIMI.....	72
3.5.1. Kuşadası İlçesinin Turistik Verileri.....	73
3.5.2. Kuşadası İlçesindeki Konaklama Sektörünün Genel Durumu.....	74
3.5.3. Kuşadası İlçesindeki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Kapasite Kullanımı.....	80
3.6. KEMER'DEKİ KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE KAPASİTE KULLANIMI.....	86
3.6.1. Kemer İlçesinin Turistik Verileri.....	87
3.6.2. Kemer İlçesindeki Konaklama Sektörünün Genel Durumu.....	88
3.6.3. Kemer İlçesindeki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Kapasite Kullanımı.....	93
3.7. KUŞADASI VE KEMER'DEKİ DÖRT VE BEŞ YILDIZLI OTELLERİN KAPASİTE KULLANIM ORANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	100

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	105
ÖZET.....	113
KAYNAKÇA.....	116
ÖZGEÇMİŞ.....	123
TEŞEKKÜR.....	124

ÖZ

Otel işletmelerinde kapasite kullanımı, verimliliğin, karlılığın ve rantabilitenin en temel göstergelerindendir. Otel işletmelerinde kapasite, oda ve yatak sayısı ile kapasite kullanımı ise doluluk oranları ile ifade edilir. Kuruluş maliyetlerinin ve bu maliyetler içindeki sabit maliyetlerin yüksek olması, kısa dönemde kapasite artırımının güç olması, ürün stoklama olanağının olmaması, talebe aşırı bağlılık vb. nedenler kapasite kullanımını etkilemektedir. Kapasite kullanımının yüksek olması, otel işletmelerini başarıya ve karlılığa götüren temel unsurlardan birisidir.

Bu araştırmanın temel amacı, otel işletmeleri için önemli göstergelerden biri olan kapasite kullanımının, ülkemizin en bilinen ve önde gelen turistik çekimyerlerinden olan Kuşadası ve Kemer'deki dört ve beş yıldızlı otellerde hangi düzeyde olduğunu ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Kapasite, kapasite kullanımı, doluluk oranı, otel işletmeleri.

ABSTRACT

Capacity utilization is one of the main indicator of productivity, profitability and rantability. Because of the main products are rooms and beds in hotels, capacity utilization is also measured by rooms and beds, in hotel firms. Establishing is possible only by high capital, most of costs are fixed costs, production capacity is unelastic, stocking is impossible by the quantity of touristic product and production is dependent to demand extremely in hospitality industries. Because of these specifications, having high capacity utilization rates or high occupancy rates, is one of the main part of the way for profitability and success for hotel firms.

The main aim of this research is to expose the level of capacity utilization of four and five star hotels in two of the most popular touristic destinations of Turkey; Kuşadası and Kemer.

Key Words: Capacity, capacity utilization, occupancy rates, hotel firms.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kapasite Türleri	14
Şekil 2: Pozitif Ölçek ve Negatif Ölçek Ekonomileri	19
Şekil 3: Kapasite Kullanımı ve Talepteki Dalgalanmalar	56

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Türkiye'ye Gelen Yabancıların Yıllara Göre Dağılımı (1995-2004)	64
Tablo 2: Türkiye'ye Gelen Yabancıların Ülke Gruplarına Göre Dağılımı.....	66
Tablo 3: Ülkemiz Turizm Gelir ve Giderlerinin Yıllara Göre Dağılımı (1995-2004)	67
Tablo 4: Turizm Gelir ve Giderlerinin Ülkemiz İhracat Gelirleri ve İthalat Giderleri İçindeki Payı (1995-2004)	68
Tablo 5: Ülkemizdeki Turistik Belgeli İşletmelerin Konaklama Kapasiteleri (1999-2003).....	69
Tablo 6: Tesis Tür ve Sınıflarına Göre Türkiye'deki Konaklama Kapasiteleri	70
Tablo 7: Turistik işletme Belgeli Konaklama İşletmelerinin Yatağa Göre Kapasite Kullanım (Doluluk) Oranları (1995-2004)	71
Tablo 8: Kuşadası'nda Faaliyet Gösteren Turistik Belgeli Konaklama Tesisleri ve Yatak Sayıları (2004).....	75
Tablo 9: Kuşadası'ndaki Turistik İşletme Belgeli Konaklama Kapasitesinin Tür ve Sınıfları (03.03.2005)	76
Tablo 10: Yıllar İtibariyle Kuşadası'ndaki Turistik İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinin Doluluk Oranları ve Geceleme Sayıları (2000-2004)	77
Tablo 11: Kuşadası'nda Yıllara Göre Toplam Geceleme Sayısı ve Yıllık Doluluk Oranlarındaki Değişim	78
Tablo 12: Kuşadası'na Gelen Turistlerin Milliyetlere Göre Dağılımı, Geceleme Sayıları ve Ortalama Kalış Süreleri (2003)	79
Tablo 13: Araştırma Örnekleminin Evreni Temsil Düzeyi (Kuşadası)	80
Tablo 14: Kuşadası'nda Beş ve Dört Yıldızlı Otellerin Açık Oldukları Aylar İtibari ile Kapasite Kullanım Oranları (2004)	81
Tablo 15: Kuşadası'nda Beş ve Dört Yıldızlı Otellerin Yıl Boyu Açık Oldukları Varsayımına Dayalı Kapasite Kullanım Oranları (2004)	82
Tablo 16: Kuşadası'ndaki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Aylık Odaya Göre Kapasite Kullanım Oranları (2004)	82
Tablo 17: Kuşadası'ndaki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Aylık Yatağa Göre Kapasite Kullanım Oranları (2004)	84
Tablo 18: Kuşadası'ndaki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Açık Olunan Aylar İtibari ile Yatağa Göre Kapasite Kullanım Oranlarının Karşılaştırılması (2003-2004)	85
Tablo 19: Kemer'de Faaliyet Gösteren Konaklama Tesisleri ve Günlük	

Yatak Kapasiteleri (2004)	89
Tablo 20: Kemer İlçesi Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesislerinin Tür ve Sınıfları (03.03.2005)	90
Tablo 21: Yıllar İtibariyle Kemer'deki Turistik İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinin Yatağa Göre Doluluk Oranları ve Geceleme Sayıları (2000-2004).....	91
Tablo 22: Kemer'deki Toplam Geceleme Sayıları ve Toplam Ortalama Doluluk Oranları Yıllar Arası Değişimi (2000-2004)	92
Tablo 23: Kemer'e Gelen Turistlerin Milliyetlere Göre Dağılımı, Geceleme Sayıları ve Ortalama Kalış Süreleri (2003)	92
Tablo 24: Araştırma Örnekleminin Evreni Temsil Düzeyi (Kemer)	93
Tablo 25: Kemer'de Beş ve Dört Yıldızlı Otellerin Açık Oldukları Aylar İtibari ile Kapasite Kullanım Oranları (2004)	94
Tablo 26: Kemer'de Beş ve Dört Yıldızlı Otellerin Yıl Boyu Açık Oldukları Varsayımına Dayalı Kapasite Kullanım Oranları (2004)	95
Tablo 27: Kemer'deki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Aylık Odaya Göre Kapasite Kullanım Oranları (2004)	96
Tablo 28: Kemer'deki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Aylık Yatağa Göre Kapasite Kullanım Oranları (2004)	97
Tablo 29: Kemer'de Faaliyet Gösteren Dört ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinin Yatak Kapasitelerindeki Değişim (2003-2004)	98
Tablo 30: Kemer'deki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Açık Olunan Aylar İtibari ile Yatağa Göre Kapasite Kullanım Oranlarının Karşılaştırılması (2003-2004).....	99
Tablo 31: Kuşadası ve Kemer'deki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerin Gecelik Yatak Kapasitesi (2004)	101
Tablo 32: Kuşadası ve Kemer'deki Beş Yıldızlı Otellerin Açık Olunan Aylar İtibari ile Yatağa Göre Kapasite Kullanım Oranlarının Karşılaştırılması (2003-2004) ...	102
Tablo 33: Kuşadası ve Kemer'deki Beş Yıldızlı Otellerin Yıl Boyu Açık Oluş Varsayımına Göre Kapasite Kullanım Oranlarının Karşılaştırılması (2004)	102
Tablo 34: Kuşadası ve Kemer'deki Dört Yıldızlı Otellerin Açık Olunan Aylar İtibari ile Yatağa Göre Kapasite Kullanım Oranlarının Karşılaştırılması (2003-2004)	103
Tablo 35: Kuşadası ve Kemer'deki Dört Yıldızlı Otellerin Yıl Boyu Açık Oluş Varsayımına Göre Kapasite Kullanım Oranlarının Karşılaştırılması (2004)	103

GİRİŞ

1) Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Günümüzde insanların boş zamanlarındaki ve gelirlerindeki artış, teknolojiadaki gelişmeler nedeni ile ulaşım olanaklarının kolaylaşması, sanayileşmenin insan psikolojisi üzerindeki etkileri ve daha birçok nedenle turizm hareketlerinde geçmişe oranla büyük bir gelişme görülmektedir.

Turizm hareketlerindeki bu gelişmeye paralel olarak insanların ihtiyaçlarını karşılamakla uğraşan işletmelerin sayıları da hızla artmış ve turizm gerek dünyada gerekse ülkemizde önemli bir sektör haline gelmiştir.

Turizm olayında insanların karşılanması gereken en temel gereksinimlerinden birisi barınma gereksinimleridir. Durum böyle olunca turizm sektörünün en temel elemanı olarak karşımıza barınma gereksinimlerinin karşılandığı konaklama işletmeleri çıkmaktadır. Konaklama işletmelerinin temel ürünleri ise oda ve yataktır.

Konaklama işletmeleri, işletmeci açısından bakıldığında yüksek maliyetli, maliyetlerin büyük çoğunluğunu sabit maliyetlerin oluşturduğu, stoklama olanağının olmadığı ve kısa dönemde arz kapasitesi sabit olan işletmelerdir. Konaklama işletmelerinde bu nedenlerle karlılık ve dolayısı ile devamlılık yüksek ölçüde talebe bağlıdır. Talebin yüksek olduğu dönemlerde konaklama işletmeleri, kapasiteleri sabit olduğundan ve arz ettikleri ürün olan oda ve yatak sayılarını arttıramayacaklarından dolayı oda ve yataklarını mümkün olan en yüksek fiyattan satma yolunu seçerek en yüksek geliri ve karı elde etmeye çalışırlar. Talebin düşük olduğu dönemlerde ise konaklama işletmelerini büyük sorunlar beklemektedir. Çünkü, yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı, konaklama işletmelerinin ürün arzlarını kısmaları, yani satışa sundukları oda sayısını azaltmaları işletmenin ürün başına düşen maliyetleri ve genel giderleri azaltması açısından pek faydalı olmamaktadır. Başka bir deyişle işletmenin boş oda maliyeti üzerinde her hangi bir fiyattan yapacağı satış, odaların boş kalmasından veya odaların hizmete kapalı tutulmasından daha faydalı olacaktır. Durum böyle olunca konaklama işletmeleri açısından kapasite kullanımı önem taşımaktadır. Kapasite kullanımının yüksek olması, endüstri işletmesinde daha basit bir gösterge iken, konaklama işletmesinde maliyetlere, karlılığa, verimliliğe ve işletmenin başarısına işaret eden bir göstergedir.

Literatüre bakıldığında, kapasite kullanımı ile ilgili çalışmalara genelde yabancı literatürde sıkça rastlanmakta olup, yerli literatürde kapasite kullanımı ile ilgili çalışmaların sayısı sınırlıdır. Özellikle turizm sektörü ve otel işletmelerinde kapasite kullanımına ilişkin çalışmaların sayısı çok azdır. Maliyet, verimlilik ve karlılık gibi konuları yakından ilgilendiren kapasite kullanımı ile ilgili yerli literatürdeki çalışmaların azlığı ilgi çekicidir. Bu açıdan çalışma literatüre yapacağı katkı nedeni ile önem taşımaktadır.

Geçmiş yıllarda yapılan araştırmalara bakıldığında, ülkemiz açısından yapılan değerlendirmelerde, ülkemizin doğal ve turistik veriler açısından çok zengin bir bölge olduğu görülmektedir. Ancak, turistik üründen tam olarak söz edilebilmesi için alt ve üst yapı eksiklerinin giderilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Turistik ürünü oluşturan elemanlardan üst yapının bir parçası olan konaklama işletmeleri konusunda da, gelecekte artması beklenen talebi karşılayacak ölçüde yatak kapasitesinin ve turistlerin artan beklentilerini karşılayacak nitelikteki tesislerin olmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

1980'li yıllardan itibaren devlet tarafından sağlanan teşviklerin de devreye girmesi ile özellikle ülkemizin sahil yörelerinde büyük ve nitelikli konaklama tesislerinin sayıları hızla artmaya başlamıştır. Öyle ki, 1984 Haziran ayında ülkemizde turistik belgeli işletmelerin yatak kapasitesi 66.238 iken, 2003 yılında turistik belgeli işletmelerin yatak kapasitesi 420.697 olmuştur. Geçmişe ait literatüre bakıldığında genelde mevcut ve geleceğe ilişkin talebin karşılanamaması ve turizmden arzulanan faydanın bu nedenle elde edilemeyeceği kaygısı görülmektedir. Ancak Türkiye'nin 1990'lı yıllarda turistik yatırımlar açısından çok büyük bir değişim yaşadığı bilinmektedir. 1990'lı yıllardan sonra ülkemiz turizm sektöründe, turizm mevsiminin kısa bir döneme sıkışması ve kapasite kullanım oranlarının düşüklüğü konuları sorun olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Her ne kadar yaz aylarında yüksek doluluk oranlarından, hatta zaman zaman kapasitenin yetmediğinden bahsedilse de, konaklama sektöründeki yüksek maliyetler, maliyetlerin dağılımı, turistik ürünün stoklanamaz oluşu, turizmde üretim kapasitesinin sabit olduğu ve diğer faktörler unutulmamalı ve değerlemeler bu faktörler göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Başka bir deyişle işletmeler açısından kapasite kullanımı değerlemeleri ve ek yatak kapasitesine ihtiyaç olup olmadığı belirlenirken sadece kısa bir dönem değil tüm bir yıl veya yılın büyük bölümüne ilişkin kapasite kullanım verileri ele alınmalıdır.

Kuşadası ve Kemer ilçeleri ülkemizin ilk turizm merkezlerindedir. Her iki ilçede de turizm faaliyetleri yoğun, ancak mevsimsel olarak sürdürülmektedir. Kemer ve Kuşadası ilçelerindeki işletmeler ağırlıklı olarak yabancı turistler tarafından tercih edilmektedir. İki ilçenin de mevsimsel özellikleri ve turistik verileri benzer özellikler göstermektedir. Bu nedenle araştırma Kuşadası ve Kemer yöresinde gerçekleştirilmiştir.

Turizm sektöründe faaliyet gösteren ve genelde büyük otel işletmeleri olarak kabul edilen, ülkemizin önde gelen turizm yörelerinden Kuşadası ve Kemer'deki dört ve beş yıldızlı otel işletmelerindeki kapasite kullanımı ve temelde birbiri ile bir çok benzerlik gösteren iki yöredeki dört ve beş yıldızlı otel işletmelerinin kapasite kullanımı arasında fark olup olmadığının incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmada Kuşadası ve Kemer'deki dört ve beş yıldızlı otel işletmelerinde kapasite kullanımı, örneklemden elde edilen veriler yardımı ile incelenmiştir. Kapasite kullanımına etki eden faktörlere, faktörlerin belirlenmesinin ve ölçülmesinin güçlüğü nedeni ile değinilmemiştir. Araştırmanın kapsamı içerisinde, Kuşadası ve Kemer'de faaliyet gösteren dört ve beş yıldızlı otel işletmelerindeki 2004 yılına ilişkin kapasite kullanımı arasında fark olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

2) Çalışmada Uygulanan Yöntem

Çalışma bütününde ilk olarak konu ile ilgili kavramlara açıklık getirmek amacı ile ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Literatür tarama aşaması, konu seçim aşamasından başlayarak çalışmanın bitimine kadar devam eden bir süreç olarak ele alınmıştır. Literatür tarama aşamasına mevcut yerli ve yabancı yazılı kaynaklar haricinde internet aracılığı ile elde edilen istatistiksel veriler de dahil edilmiştir. Ayrıca işletmelerin 2004 yılı aylık odaya ve yatağa göre kapasite kullanım oranlarına, işletmelerin toplam oda ve yatak sayılarına vb. bilgilere ulaşabilmek için örnekleme oluşturan otel yöneticileri ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Bunun yanında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri ile Kuşadası ve Kemer'deki dört ve beş yıldızlı otel işletmelerinin 2003 yılı kapasite kullanım oranları ve Kuşadası ve Kemer ilçe Kültür ve turizm müdürleri ile görüşülerek ilçeler ve turistik arz verileri ile ilgili genel bilgiler elde edilmiştir.

Elde edilen sayısal veriler SPSS istatistik paket programı yardımı ile derlenmiş, harmanlanmış ve analiz edilmiştir.

3) Çalışmanın Planı

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde turizm olayı, turizmin tanımı, turizmin ve turizm arzının özellikleri, turistik arz verileri ve sınıflandırılması gibi turizme ilişkin tanımlamalar ile kapasite kavramı, kapasite türleri, kapasite seçimin etkileyen faktörler gibi kapasiteye ilişkin genle yaklaşımlar ortaya konmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise otel işletmelerinde kapasite ve kapasite kullanımı detaylı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın Kuşadası ve Kemer'deki dört ve beş yıldızlı konaklama işletmelerinde kapasite kullanımı başlıklı üçüncü bölümünde araştırmanın, Türkiye turizminin genel değerlendirmesinin ardından, Kuşadası ve Kemer'deki konaklama işletmelerindeki kapasite kullanımına ilişkin veriler önce ayrı ayrı incelenmiş, daha sonra Kuşadası ve Kemer'deki dört ve beş yıldızlı otellerin kapasite kullanım oranlarının bir karşılaştırması yapılmıştır.